

2025-09-18
LI2025/01271 (delvis)
LI2025/01562 (delvis)

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Boverket
Box 534
371 23 Karlskrona

Uppdrag till Boverket att utvärdera och utveckla vägledning för geoteknisk säkerhet i fysisk planering

Regeringens beslut

Regeringen ger Boverket i uppdrag att se över och utveckla vägledning som rör hanteringen av geotekniska säkerhetsrisker i planprocessen enligt plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

Boverket ska:

- utvärdera, utveckla och anpassa Boverkets vägledning kring ras och skred kopplat till detalj- och översiktsplanering, samt
- ta fram ny vägledning för hur regleringen i detaljplan kan säkerställa att geotekniska säkerhetsfrågor tas om hand.

Boverket får, om myndigheten finner det nödvändigt, lämna författningsförslag. Om Boverket bedömer att uppdraget bör resultera i författningsförslag, ska en konsekvensutredning tas fram i enlighet med förordning (2024:183) om konsekvensutredningar.

Boverket ska när uppdraget utförs inhämta relevanta underlag och synpunkter från Statens geotekniska institut (SGI) samt från länsstyrelserna.

Boverket ska vidare när uppdraget utförs föra dialog med Sveriges Kommuner och Regioner, ett lämpligt urval av kommuner samt vid behov även med andra aktörer.

Boverket ska löpande informera Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) om hur arbetet med uppdraget fortskrider. Boverket ska senast den 19 december 2026 lämna en skriftlig redovisning av

uppdraget till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet).

Bakgrund och skälen för regeringens beslut

PBL syftar bl.a. till att främja en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer. Lagen ställer krav på att bebyggelse ska lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bl.a. jord-, berg- och vattenförhållanden samt risken för olyckor, översvämningar och erosion.

I Sverige inträffar årligen flera ras och skred, vilka oftast sker i obebyggda områden. Ibland påverkas dock byggnader och infrastruktur. Den 23 september 2023 inträffade ett jordskred i den östra utkanten av tätorten Stenungsund. Egendomsskadorna blev stora med förstörelse av en sektion av väg E6, handelsanläggningar och annan viktig infrastruktur inom det berörda området. Totalt sju fordon körde in och ner i skredområdet vilket ledde till i huvudsak lindrigare personskador.

Den 3 oktober 2023 beslutade Statens haverikommission (SHK) att inleda en utredning av händelsen. I SHK:s slutrapport Jordskred i Stenungsund (SHK 2025:10) framgår att den direkta orsaken till skredet var att marken på fastigheten Hammar 1:14 överbelastades av fyllnadsmassor under ett markarbete och att bidragande till tidpunkten för skredet sannolikt var den stora mängden nederbörd som hade fallit. SHK konstaterar i rapporten att den bakomliggande orsaken till att marken överbelastades var bristande hänsyn till rådande lokala markförhållanden. Vidare anför SHK att det fanns brister i den geotekniska undersökning som låg till grund för detaljplanen och att detaljplanen hade brister avseende tydlighet. Enligt rapporten har det i intervjuer framkommit att handläggare vid den aktuella kommunen inte anser sig ha tillräcklig kompetens för att granska geotekniska rapporter och att kommunen därför i hög grad har förlitat sig på SGI när det kommer till geotekniska säkerhetsfrågor. Vidare anför SHK i rapporten att Länsstyrelsen i Västra Götalands län inte har haft egen geoteknisk kompetens utan tog hjälp av SGI för bedömningar i frågor om stabilitet och skredrisker i den aktuella planprocessen.

SGI erbjuder stöd till kommuner och länsstyrelser kring de geotekniska underlag och de geotekniska bedömningar som görs i översiktsplaner och detaljplaner när det gäller geotekniska säkerhetsfrågor. Juridiska och plan-

tekniska frågor, det vill säga hur kommunen säkerställer åtgärder och restriktioner i detaljplanen, ligger dock utanför SGI:s uppdrag.

I sin rapport rekommenderar SHK regeringen att överväga att ge Boverket i uppdrag att utreda relevanta förbättringar av lämplighetsprövningen i plan- och bygglagstiftningen och i detaljplaneprocessen.

SGI tog 2022 fram rapporten Kartläggning av roller och ansvar för ras- och skredfrågor i samhället, En översikt av brister och behov (dnr 1.1-2103-0202). I rapporten lyfter SGI att planbestämmelser och restriktioner ibland utformas på ett otydligt sätt, vilket enligt SGI innebär att det vid senare bygglovgivning kan vara svårt att se vilka krav som ska ställas. Det finns enligt rapporten osäkerhet hos planhandläggare och geotekniker kring hur planbestämmelser bör utformas, särskilt när flera tekniska lösningar är möjliga för att uppnå skredsäkerhet. Enligt SGI är det ofta oklart hur planbestämmelser kan formuleras utan att låsa in sig i en specifik åtgärd.

I den nämnda rapporten anför SGI att myndighetens egen erfarenhet visar att många kommuner och länsstyrelser saknar tillräcklig kompetens för att själva bedöma geotekniska utredningar, vilket gör att man förlitar sig på konsulter och SGI:s granskning. SGI menar att konsulter dock inte alltid har tillräcklig kunskap om PBL för att kunna efterfråga rätt underlag i olika skeden av planprocessen. SGI konstaterar i rapporten att även om det finns mycket vägledningsmaterial för frågor som rör både planprocessen och för hur geotekniska utredningar kan utformas för att erhålla tillräcklig omfattning och kvalitet, finns behov av mer vägledning.

I Boverkets rapport Redovisning av tillämpningen av plan- och bygglagstiftningen år 2024 (Rapport 2025:11) påtalas att kommunerna upplever en kompetensbrist kopplad till geotekniska frågor.

Sammantaget konstaterar regeringen att det finns anledning att utvärdera, utveckla och anpassa Boverkets vägledning för att säkerställa att geotekniska säkerhetsrisker tas om hand vid detalj- och översiktsplanering. Det är mycket viktigt att det finns vägledning som ger ett ändamålsenligt stöd till kommuner och andra aktörer i fysisk planering.

På regeringens vägnar

Andreas Carlson

Matilda Toft

Kopia till

Finansdepartementet/BA, K och SFÖ

Klimat- och näringslivsdepartementet/KL

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet/BB
länsstyrelserna

Statens geotekniska institut

Statens haverikommission

Sveriges Kommuner och Regioner